

Tahdosta riippumaton hoito

Julkaistu 4.4.2006. Päivitetty 20.5.2009

Tilanteissa, joissa asiakkaan päihteiden käyttö pitkittyy ilman, että läheiset tai viranomaiset pystyvät siihen vaikuttamaan, tiedustellaan usein tahdonvastaisen hoidon mahdollisuutta. Nykyisessä päihdehuoltolaissa on suhteellisen selkeästi määritelty tilanteet, joissa asiakkaan omasta tahdosta riippumaton hoito voidaan toteuttaa. Laki asettaa kuitenkin etusijalle vapaaehtoisuuteen perustuvat palvelut. Jos vapaaehtoisuuteen perustuvat palvelut eivät ole mahdollisia tai ne ovat osoittautuneet riittämättömiksi, ihminen voidaan määrätä hoitoon joko aiheuttamansa terveysvaaran tai (oletetun) väkivaltaisuutensa perusteella.

Terveysvaaralla tarkoitetaan sitä, että asiakas on ilman päihteidenkäytön keskeyttämistä ja asianmukaista hoitoa välittömässä hengenvaarassa päihteiden käyttönsä vuoksi tai vaarassa saada kiireellistä hoitoa vaativan terveydellisen vaurion. Hoitomääritys voidaan tehdä korkeintaan viideksi vuorokaudeksi ja siihen edellytetään kahden lääkärin päätös.

Väkivaltaisuusperusteen nojalla voi kunnan sosiaalijohtaja sosiaalityöntekijän esittelystä tai tämän suostumuksella tehdä päätöksen korkeintaan viisi vuorokautta kestävästä tahdosta riippumattomasta hoidosta. Päätös alistetaan hallinto-oikeuden vahvistettavaksi, mutta se voidaan panna täytäntöön heti. Tällainen päätös tulee tehdä, mikäli ihminen päihteiden käytön vuoksi vaarantaa väkivaltaisella tavalla perheenjäsenen tai jonkun muun terveyttä, turvallisuutta tai henkistä kehitystä. Väkivaltaisuudeksi katsotaan suoranaisen fyysisen pahoinpitelyn lisäksi myös toisen henkilön vapauden riisto, uhkailu tai pakottaminen.

Samoin väkivaltaisuudeksi luetaan lapsen kohdistuva, toistuva henkinen väkivalta. Esimerkiksi pahoinpitelyllä pelottelu, lapsen eristäminen ikätovereistaan tai lapsen yöunen toistuva häirintä voivat vakavimmillaan muodostua henkisen väkivallan luonteisiksi. Jos viiden vuorokauden hoitoaika on osoittautunut riittämättömäksi, lääninoikeus voi sosiaalilautakunnan esityksestä velvoittaa henkilön hoitoon väkivaltaisuuden perusteella enintään kolmeksi kymmeneksi vuorokaudeksi.

Alle 18-vuotiasta lasta ei määrätä hoitoon ilman erityistä syytä. Toimenpiteen on oltava lapsen kannalta erityisen perusteltu ja tämän oman edun mukainen. Usein kuitenkin lastensuojelulain tai mielenterveyslain mukaiset toimenpiteet ovat lapsen kannalta soveltuvia niissäkin tilanteissa, joissa nuori käyttää päihteitä.

Pakkotoimiin ryhtymisen tulisi aina merkitä erityistä sitoutumista vielä tavallistakin intensiivisempään tukeen ja apuun. Tahdonvastaiset toimet eivät sinällään ratkaise ongelmatilanteita. Ne antavat parhaimmillaan hieman lisäaikaa, jotta välitön väkivallan, itsetuhon ja päihteidenkäytön kierre saadaan katkaistuksi. Jotteivat ongelmat jatkossa pahenisi, tarvitaan tavallisesti tiivistä yhteistyötä asiakkaan, hänen perheensä ja viranomaisten kesken.

Lisätietoja päihdehuoltolain mukaisesta, tahdosta riippumatta toteutettavasta hoidosta saa kotikunnan terveyskeskuksesta tai sosiaaliviranomaisilta.

Olavi Kaukonen
apulaisosastopäällikkö
Kriminaalihuolto

link

Lähde verkko-osoite: <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/paihdeongelmien-hoito/tahdosta-riippumaton-hoito>